

ปัจจัยการบริหารการนิเทศกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2

Supervision Management Factors and the Promotion of Teachers' Learning
Management in the Office of Phetchabun Primary Educational Service Area 2

¹วราภรณ์ ไบภักดี, ²โสภิ วิวัฒน์ชาญกิจ

¹Waraporn Baipakdee, ²Sopee Wiwatchankit

¹⁻²คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

¹⁻²Faculty of Social Sciences and Education, Thongsook College, Thailand

Corresponding Author E-mail: ¹waraporn9818@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยการบริหารการนิเทศ 2) ศึกษาระดับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารการนิเทศกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู จำนวน 313 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามการสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ แจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยการบริหารการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อันดับที่ 1 คือปัจจัยด้านองค์กร รองลงมาคือ ปัจจัยด้านบริบทพื้นที่ และอันดับสุดท้ายคือปัจจัยด้านบุคคล ตามลำดับ 2) การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน อันดับที่ 1 คือ ขั้นตอนการจัดโครงการ รองลงมา คือ ขั้นตอนวางแผน และอันดับสุดท้าย คือ ขั้นตอนประเมินผล ตามลำดับ 3) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหาร การนิเทศกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ด้วยวิธีถดถอยพหุคูณ มีค่าเท่ากับ 0.900 และสามารถอธิบายความผันแปรของปัจจัยการบริหารการนิเทศกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้ร้อยละ 91.10 ($R^2=0.911$) และผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยการบริหารการนิเทศกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ปัจจัยการบริหาร, การนิเทศ, การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of administrative factors of educational supervision, 2) to study the level of promotion of learning management, and 3) to examine the relationship between administrative factors of educational supervision and the promotion of teachers' learning management in the Office of Phetchabun Primary Educational Service Area 2. The sample group used in this research consisted of 313 teachers. The research instrument was a questionnaire. The statistics used for data analysis included frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The results revealed that 1) The overall level of administrative factors of educational supervision was high. When considering each aspect, the most prominent factor was organizational factors, followed by contextual factors, and the lowest was personal factors. 2) The overall level of promotion of learning management was high. When considering each stage, the highest was the project implementation stage, followed by the planning stage, and the lowest was the evaluation stage. 3) The results of the multiple regression analysis showed a correlation coefficient of 0.900, and the administrative factors of supervision could significantly explain the variation in the promotion of learning management at the 0.01 level, accounting for 91.10% ($R^2 = 0.911$). The hypothesis testing also confirmed that the relationship was statistically significant at the 0.01 level.

Keywords: Administrative Factors, Educational Supervision, Support for Learning Management

บทนำ

การนิเทศการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โดยมีบทบาทในการส่งเสริมศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงการแก้ไขปัญหาในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างเป็นรูปธรรม (อันติมา ยัพรราชกูร์, 2559) ขณะที่ผลการศึกษาของบรรหาญ บุญจันทร์ (2550) ที่ศึกษาปัจจัยซึ่งมีอิทธิพลต่อการนิเทศภายในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการนิเทศ ได้แก่ การกำหนดนโยบายและการวางแผนที่ชัดเจน การมีส่วนร่วมจากคณะกรรมการสถานศึกษา การนำผลการนิเทศไปใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง การยอมรับในศักยภาพของครู ตลอดจนการจัดกิจกรรมเสริม

ความรู้ เช่น การอบรม สัมมนา นิทรรศการ และการประเมินผลที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน อย่างไรก็ตาม ผลการดำเนินการนิเทศภาพรวมยังอยู่ในระดับปานกลาง

Glickman และคณะ (2004, อ้างถึงใน อิฐ แยมยิ้ม, 2563) เสนอว่าการบริหารจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาจำเป็นต้องครอบคลุมหลายมิติ ทั้งในด้านการออกแบบหลักสูตร การเตรียมความพร้อมครู การจัดสรรบุคลากร ตลอดจนการประเมินคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น การบริหารการนิเทศควรยึดกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเน้นความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ผู้นิเทศ หรือครูผู้สอน ซึ่งควรดำเนินการตั้งแต่การวางแผน การกำหนดประเด็นที่ต้องการพัฒนา ตลอดจนการประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถยกระดับคุณภาพทั้งในด้านวิชาการ บุคลากร งบประมาณ และการบริหารจัดการทั่วไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ Wiles และ Bondi (2004) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของการบริหารการนิเทศว่าควรประกอบด้วยความคิดอย่างเป็นระบบ การวางแผน การจัดการ และการประเมินผล โดยควรเน้นการบริหาร 3 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานทั่วไป การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบโดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของครูให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการและคุรุสภา ตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 (ทิวพร แก้วเดียวแสง และในตะวัน กำหอม, 2568) การวิจัยและพัฒนากระบวนการนิเทศในระดับพื้นที่จึงมีความสำคัญ เนื่องจากสามารถระบุจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาในการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งจะเป็แนวทางสำหรับการปรับปรุงหลักสูตร และการพัฒนาวิชาชีพครูให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่

การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ การพัฒนาคุณภาพการสอนยังสามารถดำเนินการผ่านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในรูปแบบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งเป็นกลไกที่เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาวัฒนธรรมในการจัดการเรียนการสอนและความยั่งยืนในระบบการศึกษา (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, 2559)

สุดท้าย การใช้ผลวิจัยเชิงประจักษ์มาเป็นฐานข้อมูลในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาในระดับพื้นที่จะช่วยให้สามารถกำหนดแนวทางและมาตรการที่ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม และส่งผลในระยะยาวต่อการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ ด้วยเหตุผลทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยจึงมีความตั้งใจที่จะศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการนิเทศและการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาระบบการศึกษาในพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืนในระยะยาว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยการบริหารการนิเทศของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับของการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารการนิเทศกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารการนิเทศกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ขั้นเตรียมการ วางแผนการดำเนินงานและเตรียมเครื่องมือ 2) ขั้นปฏิบัติการ การเก็บรวบรวมข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่าง 3) ขั้นสรุปผล การวิเคราะห์ข้อมูล และการจัดทำรายงานผลการวิจัย (ในตะวัน กำหอม, 2559)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ทั้งหมดจำนวน 1,655 คน

กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา จำนวน 313 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางของ Krejcie & Morgan (1970, อ้างถึงใน ในตะวัน กำหอม, 2559)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างเครื่องมือ

แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นอิงจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยได้รับคำปรึกษาและคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) ภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา (ในตะวัน กำหอม, 2559) แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วัดระดับของปัจจัยการบริหารการนิเทศ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านบุคคล และปัจจัยด้านบริบทพื้นที่ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท สเกล (Likert Scale) (ในตะวัน กำหอม, 2559)

ตอนที่ 2 วัดระดับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน ขั้นการจัดโครงการ ขั้นการนำไปปฏิบัติ ขั้นการควบคุม และขั้นการประเมินผล โดยใช้รูปแบบคำถามแบบปลายปิด และมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เช่นเดียวกัน

2. การพัฒนาเครื่องมือ

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสังเคราะห์ตัวแปรหลักที่เกี่ยวข้อง

2.2 สร้างแบบสอบถามตามตัวแปรที่ได้จากการสังเคราะห์ เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา

2.3 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0 (ในตะวัน กำหอม, 2559)

2.4 ทดลองใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างนำร่องจำนวน 30 คน (Try-out) ที่อยู่นอกกลุ่มตัวอย่างหลัก

2.5 คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.879 แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นในระดับสูง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลถูกรวบรวมผ่านแบบสอบถามจำนวน 313 ฉบับ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. แจกแบบสอบถามพร้อมคำชี้แจงการตอบและวัตถุประสงค์การวิจัย
2. ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง
3. ตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถาม และหากมีฉบับที่ไม่สมบูรณ์ จะดำเนินการแจกใหม่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

4. นำข้อมูลเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ระดับปัจจัยการบริหารการนิเทศโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) พร้อมแปลผลตามเกณฑ์ 5 ระดับ (ในตะวัน กำหอม, 2559)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในลักษณะเดียวกัน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)

1. ค่า r เป็นบวกและใกล้ 1 แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง
2. ค่า r เป็นลบและใกล้ -1 แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงลบในระดับสูง
3. ค่า r ใกล้ 0 แสดงถึงความสัมพันธ์ต่ำหรือไม่มีเลย
4. ค่า r = 0 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์

เกณฑ์การแปลผลสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)

0.81 - 1.00: ความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก

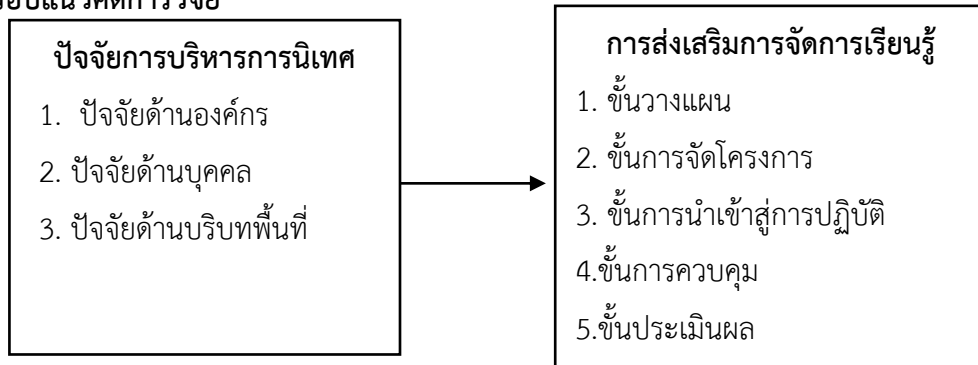
- 0.61 - 0.80: ความสัมพันธ์ในระดับสูง
0.41 - 0.60: ความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
0.21 - 0.40: ความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
0.01 - 0.20: ความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก
0.00: ไม่มีความสัมพันธ์

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ใช้ในกรณีที่ต้องการทดสอบสมการถดถอยโดยมีตัวแปรอิสระตั้งแต่ 1 ตัวขึ้นไป และตัวแปรตาม 1 ตัว ซึ่งตัวแปรควรอยู่ในระดับ Interval หรือ Ratio หากมีตัวแปรในระดับ Nominal หรือ Ordinal จะต้องแปลงเป็นตัวแปรคัมมิก่อนใช้งาน (Hair et al., 2010, อ้างใน ในตะวัน กำหอม, 2559)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
2. สถิติเชิงอนุมาน: ใช้ Pearson's Correlation Coefficient และ Multiple Regression เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารการนิเทศกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับของปัจจัยการบริหารการนิเทศผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการบริหารการนิเทศของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านองค์กร อยู่ในระดับสูงที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านบริบทพื้นที่ และต่ำสุดคือ ปัจจัยด้านบุคคล
2. ระดับของการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูโดยรวม อยู่ในระดับ มาก โดยเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ขั้นการจัดโครงการอยู่ในระดับสูงที่สุด รองลงมาคือ ขั้นวางแผนและต่ำสุดคือ ขั้นประเมินผลผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการสอนในระดับปฏิบัติการ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารการนิเทศกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) พบว่า 1) ปัจจัยด้านองค์กร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.761 มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 2) ปัจจัยด้านบุคคล มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.720 แสดงถึงความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.000 3) ปัจจัยด้านบริบทพื้นที่ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.686 ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ทางบวกเช่นกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000

4. ผลการวิเคราะห์ด้วยการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการวิเคราะห์เชิงอนุมานด้วยวิธีการถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านบุคคล และ ปัจจัยด้านบริบทพื้นที่ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.900 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ได้ ร้อยละ 90.00 ($R^2 = 0.911$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$Y = a + B_1X_1 + B_2X_2 + B_3X_3$$

$$Y = 1.616 + 0.090X_1 + 0.042X_2 + 0.088X_3$$

(โดยที่ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าสถิติ t: 3.449, 2.116, 4.123 ตามลำดับ)

จากสมการดังกล่าว พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลเชิงบวกมากที่สุดต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู คือ ปัจจัยด้านองค์กร รองลงมาคือ ปัจจัยด้านบริบทพื้นที่ และสุดท้ายคือ ปัจจัยด้านบุคคล ซึ่งเป็นไปตามลำดับความสัมพันธ์ที่วิเคราะห์ด้วย Pearson's Correlation เช่นเดียวกัน

5. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ทั้งสามสมมติฐานมีความสอดคล้องกัน โดยสามารถสรุปได้ว่า

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านองค์กร ส่งผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านบุคคล มีผลทางบวกต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านบริบทพื้นที่ มีผลเชิงบวกต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู

ทั้งสามสมมติฐานมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงถึงความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในเขตพื้นที่ศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยการบริหารการนิเทศของครู จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยการบริหารการนิเทศของครู ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาแยกตามรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านองค์กร มีระดับสูงสุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านบริบทพื้นที่ และ ปัจจัยด้านบุคคล ได้รับการประเมินต่ำสุด สะท้อนให้เห็นว่าระบบการบริหารการนิเทศในพื้นที่ที่มีโครงสร้างและ

กระบวนการที่เข้มแข็ง ส่งผลให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 1.1) ปัจจัยด้านองค์กร องค์กรประกอบเชิงโครงสร้าง อาทิ ระบบนโยบาย การจัดสรรทรัพยากร และการสนับสนุนจากผู้บริหาร มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้เกิดการนิเทศที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะการบริหารเชิงนโยบายที่มีการมีส่วนร่วม ซึ่งช่วยให้การกำหนดนโยบายสามารถสอดคล้องกับบริบทขององค์กร (จักรกฤษณ์ โปตาพล, 2564) รวมถึงการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติจริงที่ต้องอาศัยสมรรถนะของผู้บริหารในด้านการจัดการ ทรัพยากรและการควบคุมคุณภาพ (เก็จกนก เอื้อวงศ์, 2565) ผลวิจัยพบว่าปัจจัยนี้ได้รับค่าคะแนนเฉลี่ย สูงสุด แสดงถึงโครงสร้างงานนิเทศที่ชัดเจน ระบบงานมีความเป็นระบบ ผู้บริหารสนับสนุนอย่างจริงจัง ทำให้สามารถผลักดันการนิเทศให้ต่อเนื่องและมีทิศทาง สอดคล้องกับแนวคิดของ สมชาย พวงโต (2560) ที่เน้นย้ำถึงความสำคัญของกรอบโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน การทำงานเป็นทีม และบรรยากาศวิชาการที่ ส่งเสริมการพัฒนา 1.2) ปัจจัยด้านบริบทพื้นที่บริบทของพื้นที่ เช่น สภาพสังคม เศรษฐกิจ และความพร้อมของชุมชน มีผลต่อรูปแบบการนิเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความหลากหลายด้านวัฒนธรรมและ ทรัพยากร ซึ่งสามารถกำหนดแนวทางการนิเทศให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น (ไชยยุทธ์ อินบัว, 2565) และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนในพื้นที่ถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบาย (สุเชาว์ นี หนองหว้า, 2564) การเข้าใจสภาพแวดล้อมของโรงเรียนในพื้นที่จะช่วยให้การนิเทศสอดคล้องกับบริบท การเรียนรู้ และสนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้ภายในชุมชน ซึ่งสัมพันธ์กับแนวคิดของ ศิริธัญญา ภิญโญ (2561) ที่เน้นย้ำการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ผ่านความเข้าใจในบริบทท้องถิ่น 1.3) ปัจจัยด้านบุคคลแม้ ภาพรวมจะอยู่ในระดับมาก แต่ยังถือว่าเป็นจุดที่ต้องเร่งพัฒนา โดยเฉพาะด้านความรู้ ความสามารถ และ ทักษะของศึกษานิเทศก์และผู้บริหาร เช่น การใช้เทคโนโลยี การสื่อสาร และการมีทัศนคติเชิงบวกต่อการ พัฒนาวิชาชีพ (ธนวิน ทองแพง, 2560; ณัฐวุฒิ โมฆรัตน์, 2566) การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรควรอยู่ ภายใต้อำนาจที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเติบโต เช่น การจัดอบรม การประเมินที่เหมาะสม และการมี แผนพัฒนารายบุคคล (พัสสุภาพร คำจันทร์, 2565) อย่างไรก็ตาม พบว่ายังมีข้อจำกัดหลายประการ อาทิ ขาดแรงจูงใจ ทักษะด้านดิจิทัลไม่เพียงพอ หรือการทำงานเป็นทีมยังไม่มีประสิทธิภาพ (สาธิต ทรัพย์รวงทอง, 2566)

2. การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในพื้นที่ศึกษามี ระดับ “มาก” โดยลำดับความสำคัญที่พบคือ ขั้นการจัดโครงการ มากที่สุด รองลงมาคือ ขั้นวางแผน และ ขั้นประเมินผล อยู่ในระดับต่ำสุดผลนี้สะท้อนภาพการดำเนินงานที่เน้นด้านปฏิบัติการมากกว่าการ เตรียมการและการประเมิน ซึ่งยังคงเป็นจุดที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติม (วรรณิภา ไชยมาตย์, 2560; อิศริญา ภรณ์ โชคแสน, 2561) เช่น การประเมินผลควรถูกใช้เป็นเครื่องมือพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่เพียง ขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการในแง่แนวทางการนิเทศ พบว่าการนิเทศแบบผสมผสาน เช่น PIDA Model ซึ่งมีการพบปะทั้งแบบออนไลน์และออนไซต์ มีแนวโน้มส่งผลดีต่อการส่งเสริมการเรียนรู้แบบมี ส่วนร่วม (เวียงชัย แสงทอง, 2566) และสอดคล้องกับหลักการกัลยาณมิตร การมีส่วนร่วม และการ เรียนรู้ร่วมกันนอกจากนี้ อานนท์ เกียรติสาร (2565) เสนอรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการที่ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ วางแผน – นิเทศ – เรียนรู้และพัฒนา ซึ่งจะช่วยส่งเสริมสมรรถนะของครู

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และหากนำมาใช้ในเขตพื้นที่เพชรบูรณ์ เขต 2 อย่างเป็นระบบ จะสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ของการนิเทศได้มากยิ่งขึ้น

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารการนิเทศกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พบว่า ปัจจัยทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์กร ด้านบุคคล และด้านบริบทพื้นที่ มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) กับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู โดยมีรายละเอียดดังนี้ 3.1) ปัจจัยด้านองค์กร ($r = 0.761$) ความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง แสดงว่าโครงสร้างองค์กร ระบบการบริหาร และการสนับสนุนจากต้นสังกัด มีผลโดยตรงต่อความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ (วุฒินันท์ โปทาวี, 2562) โดยเฉพาะการส่งเสริมความเข้าใจในหลักสูตร การประเมินผล และการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา 3.2) ปัจจัยด้านบุคคล ($r = 0.720$) แสดงถึงบทบาทสำคัญของผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร และภาวะผู้นำทางวิชาการ (ณัฐวุฒิ โมฆรัตน์, 2566; สมชาย พวงโต, 2560) ความสามารถในการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและการนิเทศแบบมีส่วนร่วมยังเป็นปัจจัยหนุนที่สำคัญ 3.3) ปัจจัยด้านบริบทพื้นที่ ($r = 0.686$) แม้จะมีค่าสัมประสิทธิ์ต่ำกว่าสองปัจจัยแรก แต่ยังคงมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนถึงบทบาทของสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่น และความร่วมมือระหว่างชุมชนกับโรงเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ (กำภูพล ทวีศรี, 2563; เวียงชัย แสงทอง, 2566) ซึ่งยืนยันว่าการนิเทศต้องอิงบริบทโรงเรียนและครูรายบุคคลเพื่อความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

- 1.1 เสริมสร้างบทบาทของผู้บริหารในการสนับสนุนการนิเทศอย่างต่อเนื่อง
- 1.2 พัฒนาการดำเนินงานเป็นทีมของคณะนิเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 1.3 พัฒนาการนิเทศให้ตอบสนองต่อบริบทพื้นที่อย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาารูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมกับบริบทโรงเรียน

ควรดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบหรือแนวทางการบริหารการนิเทศที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในแต่ละบริบทของโรงเรียน เช่น โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล หรือโรงเรียนในเขตเมือง เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีและสามารถนำไปใช้ได้จริง

2.2 วิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อประเมินผลในระยะยาวควรดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อติดตามผลของการใช้แนวทางการนิเทศที่พัฒนาขึ้น โดยเน้นการประเมินผลกระทบเชิงพฤติกรรมของครู การเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติ และผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกสำหรับการปรับปรุงระบบนิเทศในระดับโรงเรียนและเขตพื้นที่อย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

ปัจจัยการบริหารการนิเทศมีความสัมพันธ์เชิงบวกและส่งผลต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะปัจจัยด้านองค์การที่มีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยด้านบริบทพื้นที่ และด้านบุคคลตามลำดับ การบริหารการนิเทศที่มีประสิทธิภาพสามารถคาดการณ์ผลของการส่งเสริมการเรียนรู้ได้ถึงร้อยละ 90 จึงชี้ให้เห็นว่า การบริหารการนิเทศที่มีระบบและสอดคล้องกับบริบทพื้นที่สามารถยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ควรส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศ และครูผู้สอน เพื่อสร้างกลไกการพัฒนาวิชาชีพที่ยั่งยืนในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กำภูพล ทวีศรี. (2563). การศึกษาการดำเนินงานนิเทศแบบกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3, สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- เกื้อกนก เอื้อวงศ์. (2565). การนำนโยบายของผู้บริหารสถานศึกษา : สมรรถนะและแนวทางการพัฒนา. วารสารครูศาสตร์สาร. 16 (1). 77-92.
- จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2564). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์: ผู้นำในยุค Disruptive. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
- ไชยยุทธ อินบัว. (2565). การนำนโยบายพื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษาไปปฏิบัติ ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปัตตานี. มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
- ณัฐฉิ โมฆรัตน์. (2566). สมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
- ทิวาพร แก้วเดียวแสงและในตะวัน กำหอม. (2568). ปัจจัยด้านการบริหารกับคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในภูมิภาคหนึ่งของประเทศไทย, หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข
- ธนวิน ทองแพง. (2560). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำแบบไฟเบอร์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- ในตะวัน กำหอม. (2559). การวิจัยการบริหารการศึกษา. โรงพิมพ์ทีคอม จังหวัดมหาสารคาม. วิทยาลัยทองสุข.
- บรรหาญ บุญจันทร์. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน. เขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัย. ราชภัฏบุรีรัมย์.

- ไพบรียา แลกะสินธุ์ และคณะ. (2566). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2.
วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3(3), 79 - 92.
- พัสฎาพรห์ คำจันทร์. (2565). อนาคตภาพการนิเทศการศึกษา สำหรับศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในทศวรรษหน้า: กรณีสาระเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ).
วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วรรณิภา ไชยมาตย์. (2560). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษาชั้น
พื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. ใน ปริญญาานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- วุฒินันท์ โปหาวี. (2562). การบริหารงานวิชาการที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย, ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเชียงราย
- เวียงชัย แสงทอง. (2566). รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครู
โรงเรียนประถมศึกษา. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์. 11(3). 1195-1205.
- ศิริกัญญา ภิญโญ. (2561). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการสร้างสรรค์ความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา,
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ศิริพงศ์ นาก้อนทอง. (2563). รวบรวมแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3, หลักสูตร ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สมชาย พวงโต. (2560). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของศึกษานิเทศก์ สังกัด สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 4(2), 22 – 30
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2559). แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนในศตวรรษที่ 21. ครูสภา
วิทยากร, 2(1), 1-16. สืบค้น จาก [https://ph02.tci-
thaijo.org/index.php/withayajarnjournal/article/view/243655](https://ph02.tci-thaijo.org/index.php/withayajarnjournal/article/view/243655)
- สมุทร ขำนาญ. (2558). กลยุทธ์การสื่อสารสำหรับผู้บริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
บูรพา
- สาธิต ทรัพย์รวงทอง. (2566). รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
- สุเชาว์ มีหนองหว้า และคณะ. (2563). การบริการสาธารณะด้านการจัดการศึกษาขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นภายใต้บริบทการกระจายอำนาจในรอบสองทศวรรษ. วารสารการเมืองการ
ปกครอง, 10(3), 288-302.

- อันติมา ยัพราชฎร์. (2559). กลยุทธ์การนิเทศครูแนะแนวโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร.
- อานนท์ เกียรติสาร. (2565). รายงานการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านพุเลียบ. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 9(9), 352-360.
- อิฐ แยมยิ้ม.(2563).ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2.สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
- อิสริญาภรณ์ โชคแสน. (2561). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วิทยานิพนธ์. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- Glickman, Carl D. (1990). Supervision of Instruction : A Development Approach. Boston : Allyn and Bacon.
- Wiles, J., & Bondi, J. (2004). Supervision: A Guide to Practice. 6th ed. New Jersey: Pearson.